

Quick Scan J-score voor sportverenigingen

Discussie-instrument voor het verbeteren van
de jeugdgerichtheid van sportverenigingen

J-score instructie: over het wat en hoe

Hoe jeugdgericht is je sportvereniging eigenlijk? Oftewel: is de club toegankelijk en aantrekkelijk voor jeugdleden? Wordt er voldoende rekening gehouden met de wensen, behoeften en mogelijkheden van de verschillende groepen jeugd? En vooral: wat kan op dit gebied beter?

De J-score geeft antwoord op deze vragen. Het is een instrument om op snelle en eenvoudige wijze inzicht te krijgen in de jeugdgerichtheid van je sportvereniging. Het helpt om vanuit een 'jeugdbril' naar de club te kijken.

Hoe is de J-score opgebouwd?

De J-score bestaat uit 27 stellingen, verdeeld over vier categorieën. Per stelling kan worden aangegeven in hoeverre deze van toepassing is op de eigen sportvereniging. Tezamen geven deze elementen een indruk van de jeugdgerichtheid van de club. Wat voldoende en goed is kan per sportvereniging en per persoon verschillen. Het gaat er vooral om in gesprek met elkaar te bepalen wat goed gaat en wat beter kan. Ervaring, beleving en beoordeling van betrokkenen staat centraal. De J-score mondt uit in een totaalscore voor jeugdgerichtheid, maar belangrijker is dat het een aantal aanknopingspunten voor het verbeteren van de jeugdgerichtheid oplevert.

Gebruik de J-score

De J-score is op verschillende manieren te gebruiken. Het hangt vooral af van de vraag wat je ermee beoogt.

1

De J-score als checklist

In de meeste simpele vorm kan de jeugdcommissie of het (jeugd)bestuur de J-score gebruiken als checklist om voor zichzelf te bepalen op welke punten de sportvereniging goed scoort met het oog op de jeugd en op welke vlakken het beter kan. Daarmee kan het bijvoorbeeld input geven voor een op te stellen jeugdbeleidsplan.

2

De J-score als discussie-instrument

Nog leuker en waardevoller is het om de J-score te gebruiken in gesprek met verschillende groepen betrokkenen, zoals commissieleden, trainers, leiders, ouders en natuurlijk jeugdleden zelf. Het is namelijk heel goed mogelijk dat deze verschillende groepen anders tegen de club aankijken. In discussie met elkaar ontstaat vaak een breder perspectief en meer genuanceerd beeld. Ieder heeft immers zo zijn of haar eigen ideeën over de jeugdgerichtheid van de vereniging. Op deze manier wordt duidelijk over welke onderdelen consensus bestaat, waarover verschillend wordt gedacht en welke aspecten als eerste verbetering behoeven.

Eén centrale discussieavond of meerdere deelsessies

Er zijn meerdere mogelijkheden om de J-score als discussie-instrument in te zetten. Een goede en snelle manier is om (vertegenwoordigers van) verschillende groepen uit te nodigen voor één centrale discussieavond. Richtlijn voor de duur van zo'n bijeenkomst is 2 uur. Dan is er genoeg tijd voor een inleiding, instructie, invullen, scores uitrekenen, discussie en prioritering van verbeterpunten. Desgewenst kan een professional van de sportbond, lokale of provinciale sportraad of sportservicepunt hierbij ondersteuning bieden.

Soms ook is het praktischer om groepen apart van elkaar te bevragen. Zo kunnen verschillende teams bijvoorbeeld gevraagd worden om direct na afloop van een training of wedstrijd met elkaar in gesprek te gaan over de J-score. Op die manier ontbreekt de discussie met andere groepen, maar door alle uitkomsten achteraf naast elkaar te leggen ontstaat ook een breed beeld. Trek voor dergelijke deelsessies ongeveer een uur uit.

J-score Stappenplan

Voraf

- 1 Bepaal het doel en gebruik van de J-score: gaat het om een snelle inventarisatie (gebruik als checklist) of wordt een bredere analyse (gebruik als discussie-instrument) beoogd?
- 2 Bepaal het leeftijdsbereik: voor welke leeftijdsgroep(en) onder de jeugd willen jullie de jeugdgerichtheid in kaart brengen? Bijvoorbeeld: alle jeugd van 4-18, de oudere jeugd van 16-23, of gaat het specifiek om de groep waar de grootste uitval plaatsvindt, bijv. 15-18?
- 3 Ga na welke mensen en partijen interessant zijn om bij het gebruik van de J-score te betrekken, zoals commissieleden, trainers, leiders, ouders en natuurlijk jeugdleden zelf.
- 4 Bepaal de gebruiksvorm: worden op één moment verschillende groepen tegelijk bevroegd (centrale discussieavond) of worden verschillende kleinere sessies belegd?
- 5 Plan de bijeenkomst(en), nodig betrokkenen hiervoor uit en zorg voor een goede locatie en discussieleider. Benader hiervoor eventueel een externe professional van de sportbond, sportraad of het sportservicepunt.

Tijdens de bijeenkomst(en)

- 1 Licht het doel van de J-score en de opzet van de bijeenkomst kort toe.
- 2a Bij minder dan circa 10 deelnemers: laat ieder de J-score eerst individueel invullen.
- 2b Bij meer dan ca. 10 deelnemers: laat de scan invullen door groepjes van 3-5 personen (bijv. vertegenwoordigers van verschillende geledingen).
- 3 Vraag iedereen/ieder groepje om de subtotalen en totale J-score te berekenen.
- 4 Analyseer de resultaten met de gehele groep: vergelijk de totaalscore, de scores op de vier categorieën en de scores op de afzonderlijke stellingen per categorie. Stel met elkaar vast waar de belangrijkste overeenkomsten en verschillen zitten.
- 5 Ga met elkaar in gesprek over de uitkomsten. Welke categorieën en items scoren laag en hoe komt dat? En waar komen verschillen tussen invullers vandaan?
- 6 Bepaal met elkaar de belangrijkste verbeterpunten.
- 7 Maak afspraken over het vervolg: wat wordt er met de resultaten gedaan en wat mogen betrokken verwachten?

J-score stellingen

Welke groep vertegenwoordig(en) je /jullie? jeugdleden trainer(s) leider(s) ouder(s)

Wat is jouw/jullie leeftijd? 8-12 jaar 13-15 jaar 16-18 jaar 19-25 jaar > 25 jaar

Omcirkel het cijfer van het antwoord dat je het beste bij de stelling vindt passen

A. Over de sportactiviteiten

helemaal niet waar
(grotendeels) niet waar
n.v.t. / niet bekend
(grotendeels) waar
helemaal waar

1	Jeugdleden gaan met plezier naar de trainingen en wedstrijden toe.	1	2	3	4	5
2	Jeugdleden voelen zich thuis in hun team of trainingsgroep.	1	2	3	4	5
3	Zowel selectie- als recreatieve sporters komen voldoende aan hun trekken in de club.	1	2	3	4	5
4	De sportactiviteiten (trainingen, wedstrijden, instuifactiviteiten enz.) sluiten aan bij wat verschillende jeugdleden willen, zowel qua vorm als aantal.	1	2	3	4	5
5	Jeugdleden zijn blij met hun trainer: ze voelen zich door hem of haar gezien en ontwikkelen zich goed.	1	2	3	4	5
6	De trainingsopkomst bij de jeugd is hoog.	1	2	3	4	5
7	Jeugdleden worden voldoende betrokken bij de inhoud en opzet van de trainingen: er wordt ze regelmatig gevraagd wat zij vinden en willen.	1	2	3	4	5
8	Jeugdleden zijn blij met hun leider of coach: ze voelen zich gewaardeerd en worden op een positieve manier uitgedaagd en aangemoedigd.	1	2	3	4	5
9	Er is een goede balans tussen (spel)plezier en prestaties, ook in wedstrijden.	1	2	3	4	5

A. Totaal aantal punten

B. Over de nevenactiviteiten

	helemaal niet waar	(groten)deels niet waar	n.v.t. / niet bekend	(groten)deels waar	helemaal waar
1 Jeugdleden komen regelmatig op de club, ook als ze geen training of wedstrijd hebben.	1	2	3	4	5
2 Er worden regelmatig leuke nevenactiviteiten georganiseerd voor de verschillende leeftijdsgroepen onder de jeugd.	1	2	3	4	5
3 De nevenactiviteiten voor jeugdleden worden druk bezocht.	1	2	3	4	5
4 Bij het samenstellen en de organisatie van het nevenactiviteitenprogramma wordt de jeugd zelf betrokken.	1	2	3	4	5
5 Aan jeugdleden wordt regelmatig gevraagd wat zij van de georganiseerde nevenactiviteiten vinden.	1	2	3	4	5

B. Totaal aantal punten

C. Over de cultuur en sfeer

	helemaal niet waar	(groten)deels niet waar	n.v.t. / niet bekend	(groten)deels waar	helemaal waar
1 Jeugdleden voelen zich thuis en vertrouwd in de vereniging; iedereen wordt geaccepteerd hoe hij/zij is en niemand valt buiten de boot.	1	2	3	4	5
2 Nieuwe jeugdleden worden goed opgevangen binnen de club, zodat ze zich er direct welkom voelen.	1	2	3	4	5
3 Als jeugdleden zich een tijdje niet op de club laten zien wordt dat opgemerkt en wordt er contact met hen opgenomen.	1	2	3	4	5
5 Jeugdleden die stoppen wordt gevraagd naar de reden van hun vertrek.	1	2	3	4	5
6 Na trainingen en/of wedstrijden blijven jeugdleden regelmatig met elkaar op de club 'hangen' en valt er voldoende te beleven (speelveldje, tafeltennistafel enz.).	1	2	3	4	5
7 Jeugdleden voelen zich thuis in de kantine of het clubhuis; het is een plek waar zij graag en regelmatig komen.	1	2	3	4	5
8 De website en/of facebookpagina van de club is aantrekkelijk en toegankelijk voor jeugdleden; zij kijken er regelmatig op.	1	2	3	4	5
9 Ik kan ieder kind of jongere aanraden om lid te worden van deze sportvereniging.	1	2	3	4	5

C. Totaal aantal punten

D. Over de organisatie en structuur

helemaal niet waar
(grotendeels) niet waar
n.v.t. / niet bekend
(grotendeels) waar
helemaal waar

1

Er wordt niet alleen gepraat over jeugdleden, maar ook met jeugdleden: er wordt ze regelmatig gevraagd naar hun mening, wensen en ideeën

1 2 3 4 5

2

Jeugdleden worden uitgedaagd om met goede ideeën te komen en krijgen ook de kans en ruimte om die ideeën ten uitvoer te brengen.

1 2 3 4 5

3

Als jeugdleden een probleem hebben of het ergens niet mee eens zijn weten ze bij wie ze kunnen aankloppen en voelen ze ook de ruimte om dat te doen.

1 2 3 4 5

4

De vereniging benut ook andere talenten van jeugdleden; zij worden gestimuleerd om actief te worden als commissielid, scheidsrechter, trainer, coach, verslaglegger, fotograaf, websitebouwer enz.

1 2 3 4 5

5

Jonge commissieleden, scheidsrechters, trainers en leiders e.d. worden goed begeleid, ondersteund en geschoold.

1 2 3 4 5

D. Totaal aantal punten

Interpretatie en analyse van de J-score

Hoe jeugdgericht is je sportvereniging? Bereken de J-score!

Ieder antwoord op een stelling levert 1 (helemaal niet waar) tot 5 (helemaal waar) punten op. Per categorie ontstaat zo een subtotaal. De optelsom van alle stellingen of subtotaal vormen samen de J-score. Omdat er 27 stellingen zijn is het minimum puntentotaal 27, het maximum 135.

Neem de subtotaal van de vier categorieën over in de tabel hieronder. Tel de totalen vervolgens bij elkaar op om de J-score te bepalen. Dit is je persoonlijke J-score of de J-score van de groep waarmee de stellingen samen zijn ingevuld.

Punten

A. Over de sportactiviteiten	(min. 9, max. 45)
B. Over de nevenactiviteiten	(min. 5, max. 25)
C. Over de cultuur en sfeer	(min. 8, max. 40)
D. Over de organisatie en structuur	(min. 5, max. 25)

J-score (min. 27, max. 135)

Betekenis van de J-score

Uiteraard geldt: hoe hoger de J-score hoe jeugdgerichter de sportvereniging. Maar wat betekent de behaalde score? Hieronder valt af te lezen hoe de score kan worden geïnterpreteerd. Uiteraard gaat het hier om omschrijvingen 'met een knipoog'. De discussie over de uitslag en de bijbehorende stellingen is veel belangrijker.

J-score

27-55

Zeer Jeugd Onvriendelijke Sportvereniging

Omschrijving

Jongeren? Lastpakken! Ze willen niks, kunnen niks. Laat ze hun mond houden...

56-75

Nogal Jeugd Onvriendelijke Sportvereniging

Jeugdleden? Je doet van alles voor ze, maar een bedankje kan er vaak nauwelijks vanaf...

76-95

Net Niks

Jeugdleden hebben hier niets te klagen. Er zijn trainingen en wedstrijden; en soms zelfs een disco...

96-115

Behoorlijk Jeugd Vriendelijke Sportvereniging

Jeugdleden horen erbij. We proberen het zo leuk mogelijk voor ze te maken!

116-135

Zeer Jeugd Vriendelijke Sportvereniging

Jeugdleden? Toppers! De vereniging is óók van hen. Het gaat erom hun specifieke kwaliteiten te benutten!

Gemiddelde J-score

Als de J-score door meerdere personen of groepen is ingevuld zijn er verschillende scores. Desgewenst kan de gemiddelde J-score worden berekend door alle totaalscore op te tellen en vervolgens te delen door het aantal ingevulde formulieren. Op die manier ontstaat een totaalmaat voor de jeugdgerichtheid van de vereniging.

Analyse van en discussie over de resultaten

Natuurlijk is een hoge (gemiddelde) J-score mooi meegenomen; het betekent dat betrokkenen tevreden en positief zijn over de jeugdgerichtheid van de vereniging. Veel belangrijker dan de score zelf is echter wat er vervolgens mee wordt gedaan. Wat valt er van de resultaten te leren?

Analyseer en bediscussieer daarvoor de scores op de subtotalen en op de afzonderlijke stellingen. Waarom vond een individu of groep een stelling juist wel of juist niet van toepassing op de vereniging? Waarop zijn de gekozen antwoorden gebaseerd? Discussie daarover levert veel inzicht en informatie op.

Grofweg kunnen de stellingen worden verdeeld in drie categorieën:

- 1 Stellingen waaraan (gemiddeld) 4 of 5 punten zijn toegekend.**
Op deze punten scoort de sportvereniging sterk. Goed om te weten, maar voor de discussie het minst relevant. Hoogstens kan de vraag worden gesteld hoe deze positieve zaken kunnen worden behouden.
- 2 Stellingen waaraan (gemiddeld) 3 punten zijn toegekend**
Het gaat hier om aspecten in de vereniging waarover de betrokkenen geen uitspraak kunnen doen, omdat ze niet van toepassing of onbekend zijn. De vraag is hier hoe dat komt. Betekent dit dat er over deze zaken beter moet worden gecommuniceerd binnen de vereniging? Of is er nader onderzoek nodig over deze aspecten?
- 3 Stellingen waaraan (gemiddeld) 1 of 2 punten zijn toegekend.**
Dit zijn de potentiële verbeterpunten. Hier valt dus de meeste en/of het makkelijkst winst te boeken. Deze items behoeven dus de meeste aandacht!

Ook stellingen, waarop de verschillende invullers (individuen of subgroepen) zeer uiteenlopend hebben geantwoord, vormen voer voor discussie. Zo kan het bijvoorbeeld zijn dat volwassenen de vereniging op bepaalde punten beter beoordelen dan jeugdleden. Waar komen deze verschillen vandaan? En wat valt eraan te doen?

Van J-score naar J-verbeterpunten

Tenslotte is het zaak om met elkaar te bepalen op welke onderdelen van jeugdgerichtheid (als eerste) actie is geboden. De 27 stellingen bieden hiervoor inspiratie: ze zijn stuk voor stuk te zien als mogelijke J-verbeterpunten. Doorloop hiertoe de volgende stappen:

- 1** Kies in overleg met de betrokkenen enkele concrete verbeterpunten; maximaal 3 tot 5, want het moet wel behapbaar blijven.
- 2** Maak een prioritering: welk van de gekozen verbeterpunten moeten als eerste worden aangepakt? En welke hebben minder haast?
- 3** Discussieer kort over de te volgen aanpak per verbeterpunt. Welke stappen moeten worden gezet om de gewenste verandering door te voeren? Wie doet daarin wat en wanneer? En welke bijdrage kunnen jeugdleden eventueel zelf leveren?

J-verbeterpunten	Prioriteit	Aanpak (wie doet wat wanneer?)

Veel succes met het verbeteren van de jeugdgerichtheid van de sportvereniging!

Colofon

Uitgave: Kenniscentrum Sport, Ede

Druk: Tweede, herziene versie 2016 (eerste versie 2001)

Auteur: Paul Duijvestijn (DSP-groep, Amsterdam)

Met input van: Dorien Dijk (Kenniscentrum Sport), Sanne Winkler (Sportservice Zwolle), Mirjam Barth (Sportservice Amsterdam), Bernard, Westerop (Hockeyclub Zwolle) en Erna Oosterveen (Atletiekvereniging PEC 1910).

© Kenniscentrum Sport, februari 2016

Tip!

Op www.allesoversport.nl komt alle kennis over sport en bewegen samen.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.